

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. birželio 16 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė) ir Algirdo Taminsko (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal **suinteresuoto asmens M. S.** kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo 2020 m. spalio 21 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos antstolės Rimos Gražienės prašymą dėl baudos už teismo sprendimo nevykdymą skyrimo; suinteresuoti asmenys skolininkė uždaroji akcinė bendrovė „Miesto administratorius“, ieškovas M. S.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo teisinius padarinius, aiškinimo ir taikymo.
2. Kauno apylinkės teismas 2019 m. vasario 18 d. sprendimu civilinėje byloje [Nr. e2-79-375/2019](#), tenkinęs ieškovo M. S. ieškinį, įpareigojo atsakovę UAB „Miesto administratorius“ pašalinti savavališkai uždėtą aklę vamzdyje, įrengti vandentiekio vamzdį atsakovei UAB „Miesto administratorius“ nuosavybės teise priklausančiame bute, esančiame (*duomenys neskelbtini*), į viršutinį ieškovo M. S. nuomojamą butą, esantį (*duomenys neskelbtini*), savo lėšomis per 2 savaites nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2019 m. birželio 27 d. nutartimi šį pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.
3. Civilinėje byloje [Nr. e2-79-375/2019](#) išduotas vykdomasis raštas buvo pateiktas vykdyti antstolei Rimai Gražienei. Skolininkei UAB „Miesto administratorius“ per teismo nustatytą terminą neįvykdžius sprendimo, įpareigojusio skolininkę pašalinti savavališkai uždėtą aklę vandentiekio vamzdyje ir įrengti vandentiekio vamzdį skolininkei nuosavybės teise priklausančiame bute į viršutinį ieškovui M. S. nuomojamą butą, antstolė kreipėsi į Kauno apylinkės teismą, prašydama skirti skolininkės UAB „Miesto administratorius“ vadovui M. L. baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti sprendimą dieną ieškovui M. S. naudai (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 771 straipsnio 6 dalis). Nurodė, kad 2019 m. rugpjūčio 26 d. surašė sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktą vykdomojoje byloje Nr. 0090/19/00993. Prašo skirti maksimalią 300 Eur baudą už piktybišką sprendimo nevykdymą, nes ieškovui skolininkės veiksmais sukeliami didelių nepatogumų.
4. Suinteresuotas asmuo UAB „Miesto administratorius“ prašydamas atmesti prašymą dėl baudos skyrimo, nurodė, kad byloje turi būti išspręstas klausimas, ar tas sprendimas, už kurio nevykdymą prašoma skirti baudą, iš esmės yra įmanomas įvykdyti. 2019 m. spalio 9 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokole nurodyta, kad 2019 m. spalio 8 d., dalyvaujant pačiam M. S. ir jo atstovui antstolui M. Petrovskiiui bei UAB „Miesto administratorius“ vadovui M. L. buvo bandoma įvykdyti Kauno apylinkės teismo 2019 m. vasario 18 d. sprendime nurodytus įpareigojimus, tačiau konstatuota, jog neradus vandentiekio vamzdžio aklės / sklendės ar kitokių vandens ribojimų, fiziškai įvykdyti teismo sprendimo neįmanoma. Šio faktinių aplinkybių konstatavimo protokolo pagrindu buvo kreiptasi į Kauno apylinkės teismą dėl proceso atnaujinimo civilinėje byloje [Nr. e2-79-375/2019](#), vėliau nepalankus teismo sprendimas skustas Kauno apygardos teismui, o šis 2020 m. gegužės 7 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą. Yra ruošiamas kasacinis skundas dėl priimtų procesinių sprendimų.
5. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų atrankos kolegijos 2020 m. rugpjūčio 20 d. nutartimi Nr. DOK-3972 atsisakyta priimti UAB „Miesto administratorius“ kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2020 m. gegužės 7 d. nutarties, priimtąs civilinės bylos Nr. e2-79-375/2019 proceso atnaujinimo klausimu, peržiūrėjimo.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Kauno apylinkės teismas 2020 m. liepos 23 d. nutartimi antstolės prašymą dėl baudos skyrimo už teismo sprendimo, įpareigojančio skolininką atlikti tam tikrus veiksmus, neįvykdymą atmetė.
7. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad civilinę bylą Nr. e2-79-375/2019 nagrinėję teismai, priimdami procesinius sprendimus, įpareigojančius skolininkę UAB „Miesto administratorius“ atlikti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar lėšų perdavimu, šiuose sprendimuose nenurodė, ar, skolininkei neįvykdžius sprendimo per nustatytą terminą, ieškovas turi teisę atlikti tuos veiksmus

skolininkės lėšomis ir kartu išieškoti iš skolininkės reikiamų išlaidų atlyginimą.

8. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, civilinėje byloje Nr. e2-79-375/2019 priimtais procesiniais sprendimais taip pat nebuvo nustatyta skolininkės UAB „Miesto administratorius“ pareigos atlikti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar lėšų perdavimu, kaip išskirtinai asmeninės skolininkės prievolės.
9. Atsižvelgdamas į tai ir remdamasis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 25 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-520/2013](#) pateiktais proceso teisės normų, reglamentuojančių sprendimo neįvykdymo padarinių taikymą, išaiškinimais, pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad antstolės R. Gražienės prašymas dėl baudos už teismo sprendimo neįvykdymą skyrimo pagal [CPK](#) 771 straipsnio 6 dalį atmestinas, o antstolės 2019 m. rugpjūčio 26 d. surašytas sprendimo neįvykdymo aktas vykdomojoje byloje Nr. 0090/19/00993 perduotinas sprendimą priėmusiam teismui, kuris gali išspręsti sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimo pagal [CPK](#) 284 straipsnyje nustatytas taisykles klausimą ir priimti nutartį, pakeičiančią sprendimo vykdymo tvarką bei nustatančią išieškotojui M. Stalnioniutei atlikti už skolininkę teismo sprendime nurodytus veiksmus skolininkės lėšomis ([CPK 771 straipsnio](#) 3 dalis).
10. Šiaulių apygardos teismas, išnagrinėjęs civilinę bylą pagal suinteresuoto asmens M. S. atskirąjį skundą, 2020 m. spalio 21 d. nutartimi Kauno apylinkės teismo 2020 m. liepos 23 d. nutartį paliko nepakeistą.
11. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad, jeigu teismo įpareigojimas nėra asmeninio pobūdžio ir teismo sprendime nenurodyti sprendimo neįvykdymo padariniai, t. y. nenurodyta išieškotojo teisė atlikti veiksmus už skolininką, kai šis jų neįvykdo, antstolio surašytas sprendimo neįvykdymo aktas perduodamas sprendimą priėmusiam teismui, o šis išspręsdžia sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimo klausimą pagal [CPK](#) 284 straipsnyje nustatytas taisykles.
12. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad pagal kasacinio teismo praktiką, formuojamą aiškinant ir taikant [CPK](#) 771 straipsnį, savavališkai atliktų veiksmų padarinių šalinimas nepriskirtinas prie tokių veiksmų, kuriuos gali atlikti tik pats skolininkas, t. y. nėra griežtai asmeninio pobūdžio pareiga, ir kiekvienu konkrečiu atveju sprendina, ar, skolininkui nevykdomo teismo sprendimo, išieškotojui priskirtina teisė pašalinti savavališkai atliktų veiksmų padarinius (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-520/2013](#); 2014 m. balandžio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-213/2014](#); 2014 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-467/2014](#)).
13. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, Kauno apylinkės teismo 2019 m. vasario 18 d. sprendimu civilinėje byloje [Nr. e2-79-375/2019](#) nustatytas įpareigojimas pašalinti savavališkai uždėtą aklą vamzdyje, įrengti vandentiekio vamzdį skolininkei UAB „Miesto administratorius“ nuosavybės teise priklausančiame bute į viršutinį suinteresuoto asmens M. S. nuomojamą butą savo lėšomis per dvi savaites nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos nėra glaudžiai susijęs su skolininkės UAB „Miesto administratorius“ asmeniu ir nėra tokio pobūdžio, kad, jei jis nevykdomas, jį galėtų įvykdyti tik pati skolininkė. Skolininkei nevykdomo teismo įpareigojimo, šį įpareigojimą gali įvykdyti ir tretieji asmenys. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad, pripažinus, jog prievolė nėra asmeninio pobūdžio, nėra pagrindo taikyti [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalyje nustatytą sprendimo neįvykdymo padarinių.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

14. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo M. S. prašo Kauno apylinkės teismo 2020 m. liepos 23 d. nutartį bei Šiaulių apygardos teismo 2020 m. spalio 21 d. nutartį panaikinti ir priimti naują sprendimą, kuriuo pareiškėjos antstolės R. Gražienės prašymą dėl baudos skyrimo už teismo sprendimo, įpareigojančio skolininkę atlikti tam tikrus veiksmus, neįvykdymą tenkinti, priteisti suinteresuoto asmens M. S. naudai iš UAB „Miesto administratorius“ ir M. L. solidariai visų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą; arba Kauno apylinkės teismo 2020 m. liepos 23 d. nutartį bei Šiaulių apygardos teismo 2020 m. spalio 21 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 14.1. Bylą nagrinėję teismai netinkamai aiškino ir taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias teismo sprendimo privalomumą ir teisinių padarinių už teismo sprendimo neįvykdymą taikymą ([CPK](#) 7, 18, 284, 771 straipsnius), nukrypo nuo kasacinio teismo šiuo klausimu formuojamos praktikos.
 - 14.2. Nagrinėjant bylą kasaciniame teisme atsakyta į klausimus: 1) ar galima teismo sprendimu nustatyti įpareigojimą – pašalinti asmeniniame bute padarinius savavališkai atliktų veiksmų, dėl kurių viršuje esančiam butui užkirstas vandens tiekimas, – vertinti kaip įpareigojimą, nesusijusį su pačiu tuos veiksmus atlikusiu asmeniu, ir 2) ar, net ir vertinant, kad skolininkui nustatytas įpareigojimas nėra asmeninio pobūdžio (susijęs su paties skolininko asmeniu), visais atvejais, skolininkui vykdomo procese atsikvant vykdyti teismo sprendimą, negali būti taikomi [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalyje nustatyti padariniai (baudos skyrimas) ir ar toks aiškinimas nepaneigia [CPK](#) 18 straipsnyje įtvirtinto įsiteisėjusio teismo sprendimo privalomumo principo.
 - 14.3. Teismų praktikoje nėra suformuluota [CPK 771 straipsnio](#) aiškinimo ir taikymo taisyklės, kad baudą skolininkui už įsiteisėjusio teismo sprendimo neįvykdymą galima skirti tik tokiu atveju, jeigu teismo sprendimu nustatytas įpareigojimas yra susijęs išimtinai su asmeninio skolininko prievole. Pažymėtina, kad tokios nurodytų proceso teisės normų aiškinimo ir taikymo praktikos neformuojama ir kasacinio teismo nutartyse, kurios nurodytos skundžiamoje Šiaulių apygardos teismo 2020 m. spalio 21 d. nutartyje. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 16 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-213/2014](#) esantys išaiškinimai yra pateikti sprendžiant visai kitokio pobūdžio teisinį ginčą, taikant skirtingas teisės normas, esant visiškai kitoms bylos faktinėms aplinkybėms (kasacinis teismas pateikė išaiškinimus ieškoviui prašant skirti atsakovui baudą, nustatytą sutartyje, ir pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.661 straipsnį, o ne prašant įsiteisėjusio teismo sprendimo neįvykdymo padarinių taikymo, ir tai yra esminė bylos skirianti aplinkybė). Taip pat negalima vadovautis kasacinio teismo 2013 m. spalio 25 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-520/2013](#) padaryta išvada, kad neteisėtos statybos padarinių šalinimas, nugriauvant neteisėtai pastatytus statinius, nepriskirtinas prie tokių veiksmų, kuriuos gali atlikti tik pats atsakovas. Šią išvadą Lietuvos Aukščiausiasis Teismas padarė egzistuojant visiškai kitokio pobūdžio neteisėtiems asmenų veiksams ir esant kitokiam subjektų ratui. Situacija dėl neteisėtos statinių statybos, kai subjektas yra valstybinė institucija, kuriai įstatymuose yra priskirta teisė pašalinti neteisėtos statybos padarinius, nesulyginama su šiuo konkrečiu atveju skolininkės UAB „Miesto administratorius“ vadovo atliktais veiksmais, nes šių veiksmų padarinių lokacija (tiek vamzdžio, tiek uždėtos aklys vieta) nėra akivaizdi, matoma plika akimi, kaip pastatytas statinys, o yra žinoma išimtinai skolininkei.
 - 14.4. Bylą nagrinėjusių teismų išvados, kad antstolė turėtų kreiptis į teismą dėl sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimo pagal [CPK](#) 284 straipsnyje nustatytą tvarką, pažeidžia įsiteisėjusio teismo sprendimo privalomumo principą, išieškotojo interesus, vykdomo proceso efektyvumo, operatyvumo principus, t. y. viešąjį interesą. [CPK](#) 284 straipsnyje įtvirtintų nuostatų įgyvendinimas reiškia nukrypimą nuo bendrosios sprendimo vykdymo tvarkos, o Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad teismo sprendimo įvykdymas gali būti atidedamas, išdėstomas ar keičiamas tik išimtiniais atvejais, kai šito reikia dėl tam tikrų socialiai reikšmingų aplinkybių. Ginčo atveju tokių aplinkybių nenustatyta. Be to, kasacinio teismo praktikoje ne kartą pasisakyta, kad prašymas atidėti, išdėstyti sprendimo vykdymą ar pakeisti jo vykdymo tvarką nagrinėjamas jau įsigaliojus teismo sprendimui, todėl, sprendžiamas tokį klausimą, teismas yra saistomas sprendimo rezoliucinėje dalyje išdėstyto patenkinto materialiojo reikalavimo turinio ir negali keisti sprendimo esmės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. sausio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-83/2013](#); 2013 m. birželio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-346/2013](#)). Šią bylą nagrinėjusių teismų siūlomas teismo sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimas ne tik neatitinka šio instituto

paskirties, bet juo iš esmės siūloma pakeisti įsiteisėjusio teismo sprendimo esmę, o tai, neatnaujinus proceso pagal civilinio proceso taisykles, nėra leidžiama.

- 14.5. Nagrinėjamu atveju [CPK 284](#) straipsnis apskritai negali būti taikomas, nes įsiteisėjusio teismo sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimas neįmanomas. Net ir tuo atveju, jeigu antstolė, remdamasi [CPK 284](#) straipsniu, kreiptusi į teismą dėl Kauno apylinkės teismo 2019 m. vasario 18 d. sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimo, t. y. leidimo analogiškus veiksmus atlikti išieškotojui M. S., tokio sprendimo realus įvykdymas teisiškai ir faktiškai nebūtų įmanomas, nes: 1) M. S. nežino ir negali žinoti, kur tiksliai UAB „Miesto administratorius“ uždėjo akle (vandens vamzdžiai yra paslėpti sienose); 2) neteisėtų ir savavališkų veiksmų, dėl kurių į M. S. naudojamą butą neatiteka vanduo, padariniai yra ne bendro naudojimo, o kitiems asmenims priklausančioje nuosavybėje. Fizinis asmuo neturi administracinių įgaliojimų be savininko sutikimo pateikti į jam nepriklausančią nuosavybę, juo labiau vykdyti joje akle paieškos (įskaitant sienų griovimo) ir pašalinimo darbus.
- 14.6. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepagrįstai neatsižvelgė į išieškotojo M. S. akcentuotas aplinkybes, kad UAB „Miesto administratorius“ piktybiškai vilkina įsiteisėjusio teismo sprendimo vykdymą, ir nepagrįstai neįvertino skolininkės neteisėtais veiksmais pažeidžiamų išieškotojo interesų reikšmingumo. Nurodytų aplinkybių vertinimas, sprendžiant dėl [CPK 771](#) straipsnio taikymo, svarbus, nes kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad ši bauda atlieka kompensacijos, kuri skiriama kaip satisfakcija išieškotojui dėl laiku neįvykdytos prievolės, funkciją. Kartu tokia bauda skatina skolininką įvykdyti prievolę (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. spalio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-454/2009](#)).
- 14.7. Bylą nagrinėję teismai, atmesdami antstolės prašymą, visiškai neįvertino padarinių, kuriuos sprendimų nevykdymas sukelia išieškotojui M. S., masto. Išieškotojas dėl neteisėtų skolininkės veiksmų ir įsiteisėjusio teismo sprendimo nevykdymo nuo 2014 m. gruodžio mėnesio iki šiol negali naudotis vandeniu (šis neatiteka iki jo buto), tai apsunkina jo (pensinio amžiaus asmens, turinčio neįgalumą) gyvenimo sąlygas, elementarią higieną (išieškotojas yra priverstas kibirais nešti vandenį į trečią daugiabučio aukštą). Po ilgai trukusio bylinėjimo teismuose, net ir priėmus išieškotojui palankius teismų sprendimus, neužtikrinama jo teisių apsauga ir teisėti lūkesčiai.
15. Suinteresuotas asmuo UAB „Miesto administratorius“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo bylą nagrinėjusių pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus palikti nepakeistus, priteisti bylinėjimosi kasaciniame teisme išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 15.1. Įsiteisėjęs Kauno apylinkės teismo 2019 m. vasario 18 d. sprendimas nevykdomas ne dėl piktybiškumo, o dėl to, kad jo neįmanoma įvykdyti. Pagrindinėje byloje, netinkamai ją išnagrinėjus ir nenustačius akle buvimo vietos (išgriovus praktiškai visas buto sienas, kuriose turėjo būti vandentiekio vamzdis, nepavyko tokios rasti), įvykdyti įsiteisėjusio teismo sprendimo – pašalinti akle (kurios buvimo vietos niekas nežino ir neranda) ir įrengti naujo vandentiekio vamzdžio (kuris, bandant įvykdyti teismo sprendimą, dalyvaujant pačiam M. S., suinteresuoto asmens UAB „Miesto administratorius“ bute rastas nepažeistas) – yra neįmanoma. Neneigina, kad teismų sprendimai turi būti privalomai vykdomi, tačiau jie turi būti ir įmanomi įvykdyti.
- 15.2. Kasacinis teismas yra suformulavęs aiškią [CPK 771 straipsnio](#) normų aiškinimo ir taikymo taisyklę (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-520/2013; 2014 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-467/2014), todėl kasaciniame skunde nepagrįstai teigiama priešingai. Šią bylą nagrinėję teismai, sprenddami klausimą dėl baudos skyrimo už sprendimo, įpareigojančio skolininkę atlikti tam tikrus veiksmus, neįvykdymą, tinkamai išanalizavo suformuotą teismų praktiką ir [CPK 771](#) straipsnio nuostatų nepažeidė. Nors nagrinėjamos bylos ir kasacinio teismo bylos Nr. 3K-3-520/2013 aplinkybės nėra visiškai analogiškos, tačiau labai panašios, todėl teismai pagrįstai rėmėsi šioje byloje suformuota teismų praktika.
- 15.3. Civilinėje byloje Nr. e2-79-375/2019 priimtuose teismų procesiniuose sprendimuose nebuvo nustatyta, kad skolininkės UAB „Miesto administratorius“ prievolė yra išskirtinai asmeninio pobūdžio. Dėl to antstolės prašymą dėl baudos už teismo sprendimo nevykdymą skyrimo nagrinėję teismai, vadovaudamiesi suformuota kasacinio teismo praktika bei įvertinę bylos aplinkybes, pagrįstai konstatavo, kad nagrinėjamu atveju prievolė nėra tokia, kurią išimtinai gali įvykdyti tik skolininkė, todėl tuos veiksmus gali atlikti ir išieškotojas, vėliau išlaidas padengiant skolininkei. Nors suinteresuotas asmuo M. S. kasaciniame skunde teigia negalėsiantis įvykdyti pakeisto teismo sprendimo, nes akle yra kitame bute, o jis yra fizinis asmuo ir negalės į jį patekti, tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad, pakeitus teismo sprendimo įvykdymo tvarką, toks sprendimas pagal [CPK 18](#) straipsnį taptų privalomas visiems asmenims, taip pat ir fiziniams.
- 15.4. Prie kasaciniame skunde nurodomų išimtinių [CPK 284 straipsnio](#) taikymo atvejų priskirtina sunki skolininko turtinė padėtis, kitos nepalankios aplinkybės, dėl kurių labai sunku įvykdyti teismo sprendimą. Nagrinėjamu atveju suinteresuotas asmuo UAB „Miesto administratorius“ dėjo visas pastangas įvykdyti teismo sprendimą, tačiau negalėjo to padaryti dėl objektyvių priežasčių, o tai ir lemia išimtinių poreikį pakeisti įsiteisėjusio teismo sprendimo vykdymo tvarką. Suinteresuotas asmuo M. S., žinodamas visas aplinkybes, kurias įrodinėjo pagrindinėje byloje, pakeitus joje priimto sprendimo vykdymo tvarką, teismo sprendimą galės įvykdyti pats. Dėl to kasaciniame skunde nepagrįstai teigiama, kad [CPK 284](#) straipsnio šioje byloje taikymas pažeidžia teismo sprendimo vykdymo privalomumo principą.
- 15.5. Baudos skyrimas yra viena griežčiausių civiliniame procese nustatytų poveikio priemonių, sukelianti proceso dalyviams finansinio pobūdžio neigiamus padarinius, todėl ji turi būti taikoma atsakingai, tinkamai išanalizavus ir įvertinus jos taikymo būtinumą ir pagrįstumą. Nepagrįstas yra kasacinio skundo argumentas, jog skolininkė ėmėsi visų įmanomų veiksmų, kad įsiteisėjęs teismo sprendimas nebūtų vykdomas. Priešingai, skolininkė dėjo visas pastangas, kad teismo sprendimas būtų įvykdytas, tačiau nė viena iš panaudotų priemonių nesuveikė, todėl, kreipiantis dėl proceso atnaujinimo, teismams buvo teikti įrodymai, patvirtinantys, jog teismo sprendimo objektyviai negalima įvykdyti ne dėl skolininkės kaltės.
- 15.6. [CPK VIII](#) skyriuje, reglamentuojančiame žyminio mokesčio ir išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, mokėjimo bei jų paskirstymo tvarką, nenustatyta solidariosios atsakomybės pagrindų. Kasacinio teismo yra išaiškinta, kad proceso teisės normose nenustatyta solidariosios prievolės bylinėjimosi išlaidoms mokėti, todėl šios išlaidos priteisiamos ne solidariai, o nustatant konkrečias mokėtinas dalis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-420/2011](#); 2015 m. birželio 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-352-701/2015](#)). Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad M. L. šioje byloje neturi jokios procesinės padėties, nėra dalyvaujantis byloje asmuo. Dėl to kasaciniame skunde nepagrįstai prašoma priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą suinteresuoto asmens M. S. naudai solidariai iš UAB „Miesto administratorius“ ir M. L.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

16. Nagrinėjamoje byloje aktualus teismo sprendimo, kuriuo atsakovė per teismo nustatytą terminą įpareigota atlikti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ir lėšų perdavimu, vykdymas.
17. Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti tam tikrus veiksmus, įvykdymą reglamentuoja [CPK](#) 771 straipsnis, kurio 1 dalyje nustatyta, kad jeigu neįvykdytas sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar lėšų perdavimu, arba jeigu neįvykdytas privalomas nurodymas, kuris pagal Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymą yra vykdomasis dokumentas, antstolis apie tai surašo Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą. Vadinasi, antstolis, nustatęs, kad neįvykdytas sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar lėšų perdavimu, surašo Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą.
18. Pagal [CPK](#) 771 straipsnyje nustatytą teisinį reguliavimą (2, 3, 6 dalys) šiame straipsnyje nustatyti kiti antstolio veiksmai, susiję su sprendimo vykdymu, ir sprendimo neįvykdymo padariniai skiriasi, priklausomai nuo to, ar neįvykdytame teismo sprendime nurodytos ar *nenurodytos* jo neįvykdymo pasekmės. Kiti antstolio veiksmai, susiję su teismo sprendimo, kuriame *nenurodytos* jo neįvykdymo pasekmės, vykdymu, taip pat tokio sprendimo neįvykdymo padariniai priklauso nuo to, ar veiksmus, kuriuos per teismo nustatytą terminą įpareigotas atlikti atsakovas, gali atlikti tik jis pats, ar tai gali padaryti ir kiti asmenys.
19. Kadangi teismo sprendime, dėl kurio neįvykdymo padarinių sprendžiama nagrinėjamoje byloje, *nebuvo nurodytos* jo neįvykdymo pasekmės, tai kiti antstolio veiksmai, susiję su šio sprendimo vykdymu, taip pat sprendimo neįvykdymo padariniai, priklauso nuo to, ar veiksmus, kuriuos per teismo nustatytą terminą įpareigota atlikti atsakovė (šioje byloje – suinteresuotas asmuo, skolininkė) UAB „Miesto administratorius“, gali atlikti tik ji pati, ar tai gali padaryti ir kiti asmenys. Jeigu veiksmus, kuriuos per teismo nustatytą terminą įpareigota atlikti atsakovė, gali atlikti ir kiti asmenys, antstolio surašytas aktas perduotinas priėmusiam sprendimą teismui, o šis išsprendžia sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimo klausimą pagal šio [CPK](#) 284 straipsnyje nustatytas taisykles ([CPK 771 straipsnio](#) 3 dalis). Jeigu veiksmus, kuriuos per teismo nustatytą terminą įpareigota atlikti atsakovė, gali atlikti tik ji pati, antstolio surašytas aktas perduotinas antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismui, kuris gali atsakovei skirti iki trijų šimtų eurų baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti sprendimą dieną išieškotojo naudai ([CPK 771 straipsnio](#) 6 dalis).
20. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad teismas, gavęs antstolio surašytą sprendimo, įpareigojančio skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktą su prašymu skirti [CPK 771 straipsnio](#) 5 dalyje (dabar galiojančios redakcijos 6 dalyje) nustatytą baudą, turi iš pradžių nustatyti, kokio pobūdžio prievolė skolininkui nustatyta teismo sprendimu. Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad ši bauda atlieka kompensacijos funkciją, skiriama kaip satisfakcija išieškotojui dėl laiku neįvykdytos prievolės. Kartu tokia bauda skatina skolininką įvykdyti prievolę (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 1 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-67-313/2017 14 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
21. Nagrinėjamoje byloje teismai nusprendė, kad neįvykdytu teismo sprendimu nebuvo nustatyta skolininkės UAB „Miesto administratorius“ pareigos atlikti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar lėšų perdavimu, kaip išskirtinai asmeninės skolininkės prievolės. Todėl antstolės prašymas dėl baudos skyrimo pagal [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalį buvo atmestas ir išaiškinta jai teisė surašytą sprendimo neįvykdymo aktą perduoti sprendimą priėmusiam teismui, kuris išspręstų sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimo klausimą pagal [CPK](#) 284 straipsnyje nustatytas taisykles ([CPK 771 straipsnio](#) 3 dalis).
22. Kasaciniame skunde teigiama, kad bylą nagrinėjusių teismų siūlomu teismo sprendimo vykdymo tvarkos pakeitimu iš esmės siūloma pakeisti įsiteisėjusio teismo sprendimo esmę, o tai, neatnaujinus proceso pagal civilinio proceso taisykles, nėra leidžiama. Teisėjų kolegija sutinka su šiuo kasacinio skundo argumentu.
23. Teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas neteisingai vertino, jog sprendime, dėl kurio neįvykdymo teisinių padarinių sprendžiama nagrinėjamoje byloje, teismas nenurodė, ar, skolininkei neįvykdžius sprendimo per nustatytą terminą, išieškotojas turi teisę atlikti tuos veiksmus skolininkės lėšomis ir kartu išieškoti iš skolininkės reikiamas išlaidas. Priešingai, Kauno apylinkės teismas 2019 m. vasario 18 d. sprendime civilinėje byloje [Nr. e2-79-375/2019](#) nurodė, kad netenkina ieškovo pareikšto alternatyvaus reikalavimo įpareigoti atsakovę įleisti ieškovą ir jo pasamdytus specialistus į atsakovės butą leidžiant ieškovui (jo pasamdytiems specialistams) pašalinti uždėtą aklą, įrengti vandentiekio vamzdį ir atnaujinti vandens tiekimą į ieškovo butą, kadangi vykdydami tokį teismo sprendimą ieškovas ir jo pasamdyti specialistai turėtų atlikti darbus atsakovei nuosavybės teisės priklausančiame bute, o bylos duomenys rodo, kad ieškovo ir atsakovės direktoriaus santykiai yra labai konfliktiški, todėl tokio reikalavimo patenkinimo ir jo vykdymo atveju tai neišvengiamai lemtų naujus konfliktus ir teisinius ginčus. Teismas netgi nurodė, kad, atsakovei nevykdanč teismo sprendimo, įpareigojančio atlikti tam tikrus veiksmus, įstatymų leidėjas CPK kodekso 771 straipsnyje reglamentavo tuo atveju taikytinas priverstinio pobūdžio priemones, užtikrinančias tinkamą teismo sprendimo vykdymą, todėl pati atsakovė įpareigotina savo lėšomis atkurti iki teisės pažeidimo buvusią padėtį.
24. Vadinasi, teismo sprendime, dėl kurio neįvykdymo teisinių padarinių sprendžiama nagrinėjamoje byloje, teismas nusprendė, kad tik atsakovė savo lėšomis per teismo nustatytą terminą privalo atlikti teismo sprendime nurodytus veiksmus, jų neatlikus, atsakovei taikytinos [CPK](#) 771 straipsnyje nustatytos priverstinio pobūdžio priemonės, užtikrinančios tinkamą teismo sprendimo vykdymą, o ieškovui negali būti suteikta teisė atlikti už atsakovę jos lėšomis teismo sprendime nurodytus veiksmus. Teisėjų kolegija pažymi, kad pagal [CPK](#) 771 straipsnyje nustatytą teisinį reguliavimą vienintelė šiame straipsnyje nustatyta priverstinio pobūdžio priemonė, užtikrinanti tinkamą teismo sprendimo vykdymą, kuri gali būti taikoma atsakovei, yra baudos skyrimas.
25. Suinteresuoto asmens UAB „Miesto administratorius“ atsiliepimo į kasacinį skundą argumentas, kad įsiteisėjęs Kauno apylinkės teismo 2019 m. vasario 18 d. sprendimas nevykdomas dėl to, kad jo neįmanoma įvykdyti, teisėjų kolegijos vertinimu, yra nepagrįstas.
26. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, palikdama Kauno apylinkės teismo 2019 m. vasario 18 d. sprendimą nepakeistą, 2019 m. birželio 27 d. nutartyje nurodė, kad sutinka su pirmosios instancijos teismo sprendime padaryta išvada, jog atsakovė ir jai atstovaujantis bendrovės vadovas po buto užliejimo 2014 metų pabaigoje atjungė vandens tiekimą ieškovo butui, uždėjo akles vandentiekio sistemos dalyje, kuria tiekiamas vanduo ieškovo butui, atsakovė savavališkai įrengė atskirą vandens tiekimo sistemą į savo butą, taip atjungdama name buvusią senąją vandens tiekimo sistemą, kuria buvo tiekiamas vanduo ir į ieškovo butą.
27. Vadinasi, suinteresuoto asmens UAB „Miesto administratorius“ atsiliepimu į kasacinį skundą yra neigiamos įsiteisėjusio teismo sprendimu

civilinėje byloje, kurioje UAB „Miesto administratorius“ dalyvavo kaip atsakovė, nustatytos aplinkybės.

28. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad įsiteisėjusio teismo sprendimu, dėl kurio neįvykdymo teisinių padarinių sprendžiama nagrinėjamoje byloje, UAB „Miesto administratorius“ buvo įpareigota ne tik pašalinti savavališkai uždėtą aklą vamzdyje, bet ir įrengti vandentiekio vamzdį UAB „Miesto administratorius“ nuosavybės teise priklausančiame bute į virš šio buto esantį ieškovo butą, siekiant, kad būtų atkurta iki teisės pažeidimo buvusi padėtis, t. y. kad į ieškovo butą, esantį virš suinteresuotam asmeniui UAB „Miesto administratorius“ nuosavybės teise priklausančio buto, būtų tiekiamas vanduo, kurį tiekti į UAB „Miesto administratorius“ nuosavybės teise priklausančią butą nėra kliūčių. Atsižvelgiant į tai, UAB „Miesto administratorius“ atsiliepimo į kasacinį skundą argumentas, kad Kauno miesto apylinkės teismo 2019 m. vasario 18 d. sprendimo neįmanoma įvykdyti, vertintinas ir kaip nelogiškas.

Dėl bylos procesinės baigties ir kitų kasacinio skundo bei atsiliepimo į kasacinį skundą argumentų

29. Apibendrinama išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad antstolės prašymą dėl baudos skyrimo nagrinėję teismai neteisingai vertino byloje, kurioje priimtas įsiteisėjęs teismo sprendimas, dėl kurio neįvykdymo teisinių padarinių sprendžiama nagrinėjamoje byloje, nustatytas aplinkybės dėl teismo sprendime atsakovei UAB „Miesto administratorius“ nurodytų įpareigojimų pobūdžio, neatsižvelgė į minėto teismo sprendimo argumentus, be kita ko, ir dėl galimų šio teismo sprendimo neįvykdymo padarinių, todėl nepagrįstai nusprendė, kad nagrinėjamoje byloje turi būti taikomi ne [CPK 771](#) straipsnio 6 dalyje, bet šio straipsnio 3 dalyje nurodyti padariniai. Nors nagrinėjamoje byloje nustatyta ir šalys neginčija, kad sprendimas, dėl kurio neįvykdymo prašoma skirti baudą, neįvykdytas, tačiau, sprendžiant dėl [CPK 771](#) straipsnio 6 dalyje nurodytų padarinių (baudos skyrimo už teismo sprendimo neįvykdymą), byloje turi būti nustatytos baudos dydžiui nustatyti reikšmingos aplinkybės, o tai yra ne teisės, bet fakto klausimas, kurio kasacinis teismas nesprendžia ([CPK 353](#) straipsnio 1 dalis). Todėl teisėjų kolegija nusprendžia, kad yra pagrindas panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui ([CPK 359](#) straipsnio 1 dalies 5 punktas).
30. Dėl atsiliepimo į kasacinį skundą argumentų, kuriais remiantis teigiama, kad kasaciniame skunde nepagrįstai prašoma priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą suinteresuoto asmens M. Stalnio naudai solidariai iš UAB „Miesto administratorius“ ir M. Lesausko, teisėjų kolegija pažymi, kad atsiliepime į kasacinį skundą pagrįstai teigiama, jog pagal kasacinio teismo formuojamą teisės aiškinimo ir taikymo praktiką proceso teisės normose nenustatyta solidariosios prievolės bylinėjimosi išlaidoms mokėti, todėl šios išlaidos priteisiamos ne solidariai, o nustatant konkrečias mokėtinas dalis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-420/2011](#); 2012 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-332/2012](#); 2013 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-376/2013](#); 2015 m. birželio 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-352-701/2015](#); kt.). Kartu teisėjų kolegija pažymi, kad, remiantis [CPK 593](#) straipsnio 5 dalimi, nagrinėjant antstolio pareiškimus dėl baudų skyrimo [CPK VI](#) dalyje nustatytais atvejais, vykdymo proceso šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.
31. Kiti kasacinio skundo ir atsiliepimo į kasacinį skundą argumentai neturi reikšmės teisingam bylos išnagrinėjimui ir teisės aiškinimui bei taikymui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu ir 362 straipsniu,

n u t a r i a :

Panaikinti Šiaulių apygardos teismo 2020 m. spalio 21 d. nutartį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Danguolė Bublienė

Sigita Rudėnaitė

Algirdas Taminskas